

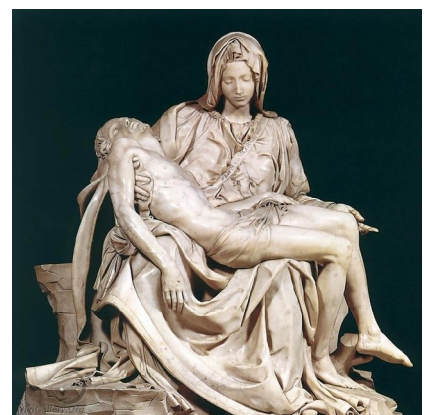
Beste vrienden van PE Damiaan

Het is de 6^e zondag van Pasen. Overweging bij het evangelie. (Johannes 14, 15 - 21)

Je zal je misschien afvragen waarom ik bij deze zondagsoverwegingen vaak te leen ga bij de kunst. Een aantal lezers van deze brief kennen onze kapel niet, maar de vieringen worden daar telkens niet alleen door tekst maar ook door beeld ondersteund op een grote witte wand achter de voorganger. En die beelden zijn symbolisch en omwille van hun zeggingskracht daarom vaak ontleend aan de kunst. Met een kleine voorliefde voor moderne kunst omdat het verband met religie vaak veel duidelijker is dan sommige mensen vermoeden. En godsdienst gaat nu eenmaal over verband leren zien.

Sam Jinks is een Australische beeldhouwer die levensechte maar kwetsbare figuren maakt met siliconen, hars, calciumcarbonaat, glasvezel en haar. Als je er voor staat ben je perplex over het realisme van zijn werk. Madame Tussaud is er echt een amateur bij. De beroemde piëta door Michelangelo heeft hem duidelijk geïnspireerd om persoonlijk lijden weer te geven. Alleen draait hij de positie van kind en ouder in de piëta om, om het verdriet te laten zien van een volwassene die rouwt om zijn overleden vader.

In de westerse religieuze kunst is een piëta, ook wel een 'klaagzang' genoemd, een beeld van de Maagd Maria die het dode lichaam van Christus wiegt. Eigenlijk waren piëta's bedoeld als troost voor de gelovigen en als praktische wegwijzer om met het lijden van het leven om te

gaan. Hoe maak je nu een beeld dat op deze manier troost geeft? Jinks dacht erover na op het moment dat zijn grootmoeder stervend was. Hij was bij haar opgegroeid en stond heel dichtbij haar. "Ik heb zelf niet de luxe om te geloven" zegt hij, waarmee hij uitdrukt dat hij wie dat wel kan een beetje benijdt. Maar tegelijk is Jinks heel spiritueel. Hij wil met zijn piëta ook verwijzen naar de boeddhistische meditatiepraktijk om het verval van het eigen lichaam te visualiseren. Als een manier om de geest in het reine te brengen met het onvermijdelijke einde van ons eigen lichaam.

Deze piëta door Sam Jinks, ofschoon gemaakt in 2007, lijkt me deze weken van een haast ontroerende betekenis als je nagaat hoeveel oude mensen zijn heengegaan. Vaak in situaties waarin hun kinderen niet eens de mogelijkheid hadden om hen te groeten laat staan hun lichaam af te leggen. Hij komt me voor als een sereen eerbetoon aan de duizenden die verdampten in onze woonzorgcentra. En omdat Jinks zo sprekend de piëta door Michelangelo nabootst met bijna dezelfde drapering in het lijfdoek maar de personages omwisselt, kan je er een moderne Christus in zien die zijn eigen dode moeder wiegt.

Heeft dat dan betekenis? In het licht van de evangelielezing van deze zondag tamelijk veel denk ik. Het 14de hoofdstuk van Johannes is één grote poging van Jezus om zijn vrienden te troosten. Hij belooft hen 'een **andere Helper**', de heilige Geest. In de Griekse tekst staat voor **Helper** het woord 'Parakletos'. Johannes gebruikt dat woord wel vijf keer in zijn evangelie. Dat Griekse woord kan je in het Nederlands veelvuldig vertalen: 'advocaat', 'verdediger', 'erbij geroepene', 'trooster', 'raadgever'. De 'heilige Geest' accuraat benoemen is geen simpele zaak.

Dat werd laatst bijzonder duidelijk toen een groep Europese bijbelwetenschappers probeerde het Nieuwe Testament in het 'Karé' te vertalen. Karé is de taal van een kleine stam in de Centraal-Afrikaanse Republiek. Toen de geleerden bij de passage uit het evangelie van Johannes van deze zondag kwamen, ontdekten ze dat er in de Karé-taal geen woord was voor 'advocaat', 'trooster' of 'raadgever'. Dus kwamen ze tot volgende oplossing. Ze merkten dat het in de stam een vaste gewoonte is dat wanneer een groep op lange uitputtende tocht door het oerwoud trekt, elk lid van de groep een bundel proviand op zijn hoofd draagt. Iedereen hoort dat te doen behalve één persoon die niks mag dragen. Eerst dachten de wetenschappers dat die eenling ongetwijfeld de baas van de groep moet zijn en daarom niks draagt. Maar ze ontdekten dat ze ongelijk hadden. Het stamlid dat niks draagt, heeft namelijk een heel specifieke job. Wanneer een lid van de groep door uitputting zou vallen, moet de man ritueel naast hem neervallen om vervolgens de last op zich te nemen en verder te dragen. In de Karé-taal bestaat voor die job een woord en wordt de reservedrager 'degene die naast ons valt' genoemd. De geleerden besloten dit woord te gebruiken om de heilige Geest te benoemen. De heilige Geest is 'degene die naast ons neervalt' om de lasten op ons te nemen die we niet langer alleen kunnen dragen.

En nu weer effe moeilijk (theologisch bedoel ik, dus: trager lezen!). Jezus belooft 'een **andere Helper**'. Met **andere** bedoelt hij gek genoeg zichzelf. Hij is door zijn dood namelijk een **andere** Jezus geworden. Lijfelijk is hij weg, maar zijn plaats wordt ingenomen door de opgestane Jezus. Die **andere** is dus wel verschillend van de sterfelijke mens Jezus, maar tegelijk niks anders dan zijn voortgaande aanwezigheid. Jezus ging weg om op een nieuwe manier en des te beter bij de mensen te kunnen blijven en dit keer voorgoed. Het kantelmoment hiervan heet Pasen. En de manier waarop heet: heilige Geest. De 'parakletos' is de verschijning van Jezus zelf na Pasen. Hij is anders dan tevoren maar niet minder present, sprekend en handelend. Pasen is een omvorming van zijn aanwezigheid. Waar voorheen alleen de mensen van zijn streek en zijn tijd chance hadden dat ze hem tegenkwamen, hebben wij nu allemaal chance omdat hij voor ieder van ons '**Helper**', 'advocaat', 'trooster' en 'erbij geroepene' is en 'degene die naast ons neervalt' om de last te helpen dragen van wat we niet langer alleen aankunnen. Ik ben Sam Jinks dankbaar dat hij dat duidelijk maakt door de figuren in de piëta van Michelangelo om te wisselen.

Het is alleen jammer dat we ons van die dragende aanwezigheid van Jezus in ons leven niet zo gauw bewust zijn omdat ze dikwijls overstemd wordt door het gedoe en het lawaai van onze eigen besognes. Aan het begin van de 20^e eeuw was marconist worden op een luxe passagiersschip tussen Europa en Amerika de absolute droomjob van iedere avontuurlijke

jongen. Wie zoiets wilde worden moest natuurlijk heel goed thuis zijn in radiotechniek en ik morsecode. Ik bedoel die korte en lange bipp...biepp...bipps. Toen er eens bij de Cunard Line een vacature was, zaten er in de wachtzaal voor de sollicitatiegesprekken meer dan vijftig kandidaten te wachten op een interview. Ze waren op zijn Amerikaans luid en druk tegen mekaar aan 't praten, gerustgesteld omdat de luidspreker in de wachtruimte regelmatig aankondigde dat de interviews over enige tijd van start zouden gaan. Halverwege de wachttijd kwam er een jongeman binnen, vulde zijn sollicitatieformulier in en ging zitten wachten op de bank. Maar ineens stond ie recht en liep door een deur waarop *Privaat* stond. Een tijdje later kwam hij terug en vertelde tegen de anderen met een big smile dat hij was aangeworven voor de job. Grote consternatie bij de rest van de kandidaten die zeiden: "Hoe kan dat nu, dat jij ons voorgestoken hebt? Wij waren hier uren voor jou!" Waarop de jongeman antwoordde: "Jullie hadden allemaal die job kunnen hebben als jullie beter hadden geluisterd! Over die luidspreker kwam er onophoudelijk een boodschap in morse die zei: Wij willen iemand aannemen die altijd alert is. Als jij dus deze boodschap hoort, kom dan dadelijk door de deur met het bordje *Privaat* op". Die Geest van Jezus, Jezus zelf dus, is aanhoudend bij ons maar om ons daarvan bewust te worden moeten we hem opnieuw leren ontcijferen en dat begint met luisteren en stil worden. Daarom heet het beeld van Sam Jinks ook 'Still life'.
(Ronald Sledsens)

Als jij gelovige of zoeker bent kan je nu het verhaal uit het evangelie lezen:

Johannes 14, 15-21: In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Als gij Mij liefhebt, zult ge mijn geboden onderhouden. Dan zal de Vader op mijn gebed u een **andere Helper** geven om voor altijd bij u te blijven: de Geest van de waarheid, voor wie de wereld niet ontvankelijk is, omdat zij Hem niet ziet en niet kent. Gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn. Ik zal u niet verweesd achterlaten: Ik keer tot u terug. Nog een korte tijd en de wereld ziet Mij niet meer; gij echter zult Mij zien, want Ik leef en ook gij zult leven. Op die dag zult gij weten, dat Ik in mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u. Wie mijn geboden onderhoudt, die hij heeft ontvangen, hij is het die Mij liefheeft. En wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader bemind worden; ook Ik zal hem beminnen en Ik zal Mij aan hem openbaren.'